

Řád, pokrok a ideální vláda v Claudianově eposu *De raptu Proserpinae*

Bc. Ivety Pastyříkové

Práce Ivety Pastyříkové vznikla způsobem pro práce na tomto stupni nepříliš obvyklým: diplomantka sama přišla s návrhem několika možných témat či perspektiv, po konzultaci z nich vybrala, vymezila korpus materiálu (Claudianův drobný mytologický epos o únosu Proserpiny), zvolila si výchozí metodu (založenou na teorii fikčních světů) i otázku, na niž má práce hledat odpověď (Claudianův obraz ideální vlády mezi řádem a pokrokem a jeho zprostředkování čtenáři v této básni). Podobně samostatně postupovala i dále, při výběru bibliografie, zpřesnění metody, dílčích perspektiv atd.

Text práce je rozdělen do čtyř kapitol. Úvod (str. 8-22) představuje autora, jeho báseň i teorii fikčních světů, která má sloužit jako východisko pro interpretaci v dalších částech. Druhá kapitola (str. 23-35) je stručným popisem fikčních světů básně *De raptu Proserpinae*¹ – její hlavní části a krátce i dvou výrazně oddělených předmluv –, jejich narativní strukturace (prostor, čas, postavy) i vztahu k aktuálnímu světu. Třetí, hlavní kapitola (str. 36-83), obsahuje jádro interpretace, zaměřené na téma vztahu mezi řádem/chaosem a pokrokem, v napětí mezi fikčním světem hlavní části básně a světy obou přemluv. Práci uzavírá čtvrtá kapitola (str. 84-98), jejíž první část shrnuje a systematizuje výsledky interpretací druhé a třetí kapitoly, druhá část opouští dosavadní „uzavřené čtení“ a srovnává právě formulovanou výpověď básně *De raptu* k problematice ideální vlády mezi řádem a pokrokem s výpovědí dalších Claudianových děl, především jeho politických básní (panegyriků, invektiv, okrajově historických eposů s politickou tematikou). Seznam použitých zdrojů (str. 99-108) má přes 180 položek, jeho hlavní část je rozdělená na sekundární práce k metodě (převážně v češtině a v českých překladech, okrajově v angličtině) a k předmětu (v angličtině, němčině a češtině, okrajově v románských jazycích).

Nejvýraznějším rysem práce je její explicitní teoretické ukotvení, v pracích z klasické filologie (zejména literárněvědných) spíše vzácné. Autorčina perspektiva se nicméně nevyčerpává pouhým pokusem o kombinaci starého předmětu a nové metody, jakkoli i to by mělo určité zásluhy, nýbrž používá teorii jako interpretační nástroj, který ji má dovést ke konkrétnímu interpretačnímu cíli, uchopení Claudianova obrazu ideální vlády. K teorii přistupuje kriticky, nepovažuje ji za definitivní a danou, nýbrž kombinuje mezi sebou různé koncepty (k základnímu konceptu, fikčním světům, připojuje např. ještě různé modely autora a čtenáře, jimiž se podrobně zabývala ve své bakalářské práci, a příležitostně pracuje také s koncepty religionistickými) a orientuje se v kritické diskusi kolem teorie fikčních světů.² Fundovaně a

¹ Snad měla být zmíněna v názvu kapitoly.

² Např. zaujímá stanovisko ke kritice Tomáše Koblížka, viz str. 18, pozn. 53.

srozumitelně nakládá s jednotlivými dílčími koncepty a nástroji, jako jsou extenze/intenze, funkce ověření a nasycení, modality.

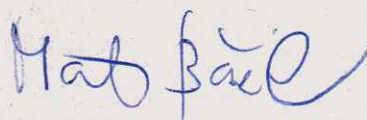
Nesamoučelné pojetí teorie a kritický přístup k ní považuji za hlavní klady celé práce, které bohatě překračují nároky kladené na práce tohoto stupně. Teorie se pro autorku navíc nestává žargonem a její práce není vystavěna kolem ní, nýbrž v centru pozornosti zůstává text a jeho interpretace ze zvoleného úhlu. To je patrné zejména ve třetí části, v níž se interpretace od teoretického základu často odpoutává a stává se tak plnokrevnější a globálnější. Obzvláště zdařilá mi připadá abstrakce dvou principů vlády, orfeovského a héraklovského, z předmluv (zejména z druhé), a použití jejich protikladu jako základu pro interpretaci výpovědi hlavní části. Výsledný koncept vlády Jovova typu, která v sobě spojuje prvky obou principů (a spočívá v uváženém nakládání se statickým řádem a dynamickým chaosem), je pro mě přesvědčivý a pro interpretaci Claudiana – nakolik vím – novátorský.

Práce je psaná čtivým a kultivovaným, byť ne vždy snadným stylem. Technická stránka práce je velmi dobrá, členění přehledné a srozumitelné, překlepů jsem zaznamenal minimum, spíše na začátku práce, což svědčí o pečlivé poslední redakci.³

Otázky k obhajobě:

- Ad str. 16, 32 ad.: Je představa (ať čtenáře nebo zejména jednotlivých postav) o dalším vývoji děje nutně jejich zvláštním světem, ať už fikčním nebo možným? Nehrozí, že se fikční svět díla rozpadne na nekonečné množství světů, lišících se třeba jen v detailech či akcentech, a celý tento koncept ztratí operativnost?
- Ad str. 22: Rád bych se vrátil ke zvláštní, mytické (či na mýtu založené) povaze fikčního světa v této Claudianově básni. Jaká jsou specifika epických básní založených na mýtu obecně? Jaký je vztah mezi fikčním světem mýtu (před jeho literárním zpracováním) a aktuálním světem čtenáře? A jak je to s mýtem a jeho aletickou modalitou v době Claudianově?

Předložená magisterská práce je důstojným uzavřením dlouhého studia Ivety Pastýřikové a zúročením jejího obeznámení se třemi obory, latinou, řečtinou a bohemistikou. Jednoznačně ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit jako **výbornou**.

Mgr. Martin Bažil, PhD.

V Paříži 27. srpna 2015

³ Zřejmě drobná tisková chyba v latině: str. 37, citát, verš 10, má být *dedidicere* (tak mají všechny edice, které jsem měl k dispozici – Platnauer, Hall, Charlet, Gruzelier).